

Üniversite Öğrencilerinin Koronavirüs Farkındalıkları İle Genital Hijyen Davranışları Arasındaki İlişki

The Relationship Between University Students' Coronavirus Awareness and Genital Hygiene Behaviors

Saliha YURTÇİÇEK EREN¹, Şükran BAŞGÖL²

ÖZ

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin koronavirüs farkındalıkları ile genital hijyen davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte tasarlanan araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinde 2020-2021 bahar döneminde öğrenim gören kız öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem ise 01.04.2021-31.05.2021 tarihleri arasında araştırmaya katılmayı kabul eden 430 kız öğrenciden oluşmuştur. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, "Koronavirüs Farkındalık Ölçeği" ve "Genital Hijyen Davranışları Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde ve frekans değerleri ile bağımsız bağımsız grup t testi, Anova ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Koronavirüs farkındalık ölçeği alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları; bulaşma tedbiri farkındalığı alt boyutunda 33,70±6,80, güncel gelişmeleri takip farkındalığı alt boyutunda 12,40±4,25 ve Hijyen Tedbiri Farkındalığı alt boyutunda 11,83±3,49 olarak bulunmuştur. Genital hijyen davranışları ölçeği alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları ise; genel hijyen davranışları alt boyutunda 46,58±5,77, adet hijyen davranışlarında 30,75±3,41 ve anormal bulgu farkındalığında 11,07±2,84 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin koronavirüs farkındalığı ile genital hijyen davranışları arasında da pozitif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Buna göre öğrencilerin koronavirüs farkındalıkları arttıkça genital hijyen davranışları da artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Genital Hijyen, Koronavirüs Farkındalığı, Üniversite Öğrencileri

ABSTRACT

This research was carried out to examine the relationship between the coronavirus awareness and the genital hygiene behaviors of the students. The research universe, which was designed as descriptive and relationship-seeking, consisted of female students studying at a state university in the spring term of 2020-2021. The sample consisted of 430 female students who agreed to participate in the research between January 1, 2021, and May 31, 2021. The data were collected using the personal information form prepared by the researcher, the "Coronavirus Awareness Scale" and the "Genital Hygiene Behaviors Scale." The data evaluation, percentage and frequency values, independent group t-test, Anova, and correlation analysis were used. The mean scores of the sub-dimensions of the coronavirus awareness scale were found to be 33.70±6.80 in the sub-dimension of contagion prevention awareness, 12.40±4.25 in the awareness of following current developments, and 11.83±3.49 in the Hygiene Precaution Awareness sub-dimension. The mean scores of the sub-dimensions of the genital hygiene behaviors scale are; it was found to be 46.58±5.77 in the general hygiene behaviors sub-dimension, 30.75±3.41 in menstrual hygiene behaviors, and 11.07±2.84 in abnormal finding awareness. A positive, moderately statistically significant relationship was found between students' awareness of coronavirus and genital hygiene behaviors. Accordingly, as students' awareness of coronavirus increases, their genital hygiene behaviors also increase.

Keywords: COVID-19, Genital Hygiene, Coronavirus Awareness, University Students

Çalışmanın etik izni 01.03.2021 tarih ve E-10879717-050.01.04-5457 sayılı Muş Alparslan Üniversitesi Etik Kurulundan alınmıştır

¹Dr.Öğr.Üyesi, Saliha YURTÇİÇEK EREN, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Muş Alparslan Üniversitesi, Ebelik Bölümü, s.yurtcicek@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3303-7526

²Dr.Öğr.Üyesi, Şükran BAŞGÖL, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ebelik Bölümü, sukran.basgol@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9451-4544

İletişim / Corresponding Author:
e-posta/e-mail:

Şükran BAŞGÖL
sukran.basgol@omu.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 28.09.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 24.12.2023

GİRİŞ

Aralık 2019'da Çin'in Vuhan kentinde insanlarda solunum yolu enfeksiyonlarına neden olan bir dizi yeni virüs vakası gözlemlenmiştir. Bu yeni virüsün neden olduğu hastalığa koronavirüs hastalığı (COVID-19) adı verilmiştir.¹ Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC) dahil olacak şekilde çeşitli kuruluşlar, COVID-19'un daha çok yayılmasını önleme konusunda tavsiyeler yayınlamıştır. Yüksek riskli bölgelere seyahat etmekten ve bilinen COVID-19 salgını olan bölgelerden semptomatik olan kişilerle temastan kaçınılması tavsiye edilmiştir. Sık el yıkama ve semptom gösteren kişiler için yüz maskeleri gibi bireysel koruyucu malzemelerin kullanımı dahil temel el hijyeni önlemlerinin alınması da önerilmektedir. Ayrıca, belirti ve semptomların farkında olmak ve bunları derhal ele almak da herkesin sorumluluğudur.^{2,3} COVID-19 farkındalığı ise bu krizden korunmanın en etkili aracıdır. Farkındalık bilinçlenmeye yardımcı olur ve yayılma hızının yoğunluğunu azaltarak ölüm oranını düşürür. Farkındalık ile birlikte hijyen kurallara uymak, COVID-19'un kontrol altına alınması için büyük önem taşır.⁴

Genital hijyen, kadınların üreme sağlığının korunmasında en önemli faktörlerden biridir. Gelişmekte olan ülkelerde genital sistem enfeksiyonlarının prevalansı gelişmiş ülkelere göre daha yüksektir. Genital enfeksiyonlar, sağlık eğitimi ile tedavi edilebilen ve önlenebilen sağlık sorunları arasında yer alsa da prevalansı ve komplikasyonları sebebiyle ciddi bir kadın sağlığı problemi olmayı sürdürmektedir.⁵ Nitekim, kadınlarda genital enfeksiyonlara yol açan birçok faktör bulunmaktadır. Anüs, üretra ve vajinanın birbirine yakınlığı genital enfeksiyonlara

yatkınlık yaratan en önemli faktör olup, buna genital enfeksiyon riskini artıran bireysel faktörler eşlik eder. Bu bireysel faktörler; eğitim düzeyi ve sosyo ekonomik seviyenin alt seviyede olması, genital hijyen konusunda bilgi yetersizliği, fazla çocuk sayısı, vajinal duş uygulaması ve iç çamaşırında bez kullanma alışkanlığı, adet sırasında genital hijyen eksikliği, uygun olmayan iç çamaşırı, tuvalette uygun olmayan perine temizliği, tuvalete gitmeden önce ve sonra el yıkamama şeklinde sıralanabilir.⁶ Dış genital organların mukozal yapısı, adet döneminde yanlış hijyenik alışkanlıkları ve ürogenital organların birbirine yakınlığı gibi anatomik faktörler nedeniyle de genç kadınlar erkeklere göre daha fazla enfeksiyon riski altındadır.⁷ Nitekim, genç kadın popülasyonunun en fazla olduğu yerlerden biri de üniversite kampüsleridir. Üniversite öğrencileri yaşları itibarı ile de gençlik evresindedir ki gençlik evresi, insanların hayatları süresince devam ettirecekleri sağlık alışkanlıklarının şekil aldığı evre olması nedeniyle ayrıcalıklı bir öneme sahiptir. Hem kadınların sağlığını hem de gelecekteki nesillerin sağlık durumunu belirleyecek özel bir dönemdir. Genital hijyenle ilgili davranışların küçük yaşlardan itibaren oturduğu dikkate alındığında, henüz cinsel olarak pasif olan genç yaş grubundaki kadınlarda risk oluşturabilecek davranışların tarafsız olarak belirlenmesi, genital hijyenin iyileştirilmesine yönelik tedbirlerin alınması bakımından önemlidir.⁸ COVID-19'un bulaşma riskinin yüksek olduğu yerlerden biri olan üniversite kampüslerinde genital hijyen farkındalığı virüsün kontrol altına alınmasına katkı sağlar. Böylece, COVID-19 farkındalığı ve genital hijyen ile özelde birey sağlığını, genelde ise toplum sağlığını geliştirir.^{2,8}

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin koronavirüs farkındalıkları ile genital hijyen davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi

amacıyla yapılmıştır. Yapılan bu araştırma “tanımlayıcı ve ilişki arayıcı” niteliktedir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin merkez kampüsünde 2020-2021 eğitim-öğretim bahar döneminde lisans öğrenimi gören tüm kız öğrenciler oluşturdu. Araştırmada örneklem hesaplaması; evreni bilinen örneklem yöntemine göre (%5 sapma, %95 güven seviyesinde) en az örneklem büyüklüğü 355 kız öğrenci olarak hesaplandı. Araştırmada örneklem seçimine gidilmedi ve üniversitedeki tüm kız öğrencilere ulaşmak hedeflendi. Bu amaçla evrendeki tüm öğrencilere mail gönderildi. Araştırma verileri Google Form aracılığıyla online (çevrimiçi) yöntemle toplandı. Bu doğrultuda Google Form aracılığıyla hazırlanan veri toplama araçları ile 01.04.2021- 31.05.2021 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı kabul eden veri toplama formlarını eksiksiz dolduran 430 kız öğrenci ile çalışma tamamlandı.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, “Kişisel Bilgi Formu, Koronavirüs (Covid-19) Farkındalık Ölçeği ve Genital Hijyen Davranışları Ölçeği” kullanılarak araştırmanın verileri toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup öğrencilerin yaş, sınıf, aile tipi, gelir durumu gibi sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 8 soru, sağlık/alışkanlık durumu ile ilgili 4 soru ve koronavirüse ilişkin (geçirme durumu, korku derecesi vb.) 3 soru olmak üzere toplam 15 sorudan oluşmuştur.

Koronavirüs (Covid-19) Farkındalık Ölçeği (KFÖ)

Bilgin’in (2020) tarafından geliştirdiği “Koronavirüs (Covid-19) Farkındalık Ölçeği”, 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, “Bulaşma Tedbiri Farkındalığı” (BTF), “Güncel Gelişmeleri Takip Farkındalığı” (GGTF) ve “Hijyen Tedbiri Farkındalığı” (HTF) olmak üzere 3 alt boyuta sahiptir. Her

bir alt boyutun ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir.⁹

BTF faktörü dokuz maddeden oluşmaktadır ve 45 elde edilebilecek en yüksek puandır. GGTF ve HTF faktörleri ise dört maddeden oluşmakta olup elde edilebilecek maksimum puanlar 20’dir. Alt boyutlardan alınabilecek yüksek puan o boyuta ait farkındalık seviyesinin yüksek olduğunun göstergesidir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı bu alt boyutlar için sırasıyla 0,93, 0,87 ve 0,82 olarak bildirilmiştir.⁹ Bu çalışmada da Cronbach Alfa değerleri BTF için 0,82, GGTF için 0,88 ve HTF için 0,74 olarak bulunmuştur.

Genital Hijyen Davranışları Ölçeği (GHDÖ)

Karahan’ın (2017) geliştirdiği 5’li likert tipindeki bu ölçek, kadınların genital hijyen davranışlarını ölçmektedir. Ölçek 23 madde içermektedir. Ölçekte “Genel Hijyen Davranışları” (GHD), “Adet Hijyen Davranışları” (AHD) ve “Anormal Bulgu Farkındalığı” (ABF)” olmak üzere üç alt boyut bulunmaktadır. Ölçek puanları 23 ile 115 arasında değişmektedir ve yüksek puanlar kadınların genital hijyen davranışının olumlu olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin tamamı için Cronbach Alfa değeri 0,80 iken GHD için 0,70; AHD için 0,74; ABF için 0,81 olarak bildirilmiştir.¹⁰ Bu çalışmada ise Cronbach Alfa değerleri toplam ölçek için 0,72, alt boyutları olan GHD için 0,69; AHD için 0,66 ve ABF için 0,75 olarak saptanmıştır.

Verilerin Toplanması

Çalışma verileri, 01 Nisan- 31 Mayıs 2021 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinin kız öğrencileri ile yürütülmüştür. Uzaktan eğitim süreci sebebiyle araştırma verileri Google forms survey kullanılarak çevrimiçi olarak öğrencilerin e-posta adreslerine gönderilerek toplanmıştır. Veri toplama formunun ilk sayfasında bilgilendirilmiş onam yer almıştır. Bilgilendirilmiş onamı onaylayan öğrenci soru formuna geçerek soruları cevaplandırmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 24.0 ve excell programı kullanılmıştır. Katılımcılara ait tanımlayıcı özellikler yüzde ve frekans olarak verilmiştir. Araştırmada bağımsız değişkenlerin ölçek ve alt boyut puanları karşılaştırılmasında verilerin normal dağılımı Skewness-Kurtosis testleri ile değerlendirilmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden ölçek puanları ile değişkenlerin karşılaştırılmasında ikili gruplarda parametrik test yöntemlerinden “Bağımsız Grup T Testi”, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında ise “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” uygulanmıştır. Değişikliğin kaynağının hangi gruplar olduğunu saptamak amacıyla ise Post-hoc testlerden Tukey testi uygulanmıştır. “Koronavirüs (Covid-19) Farkındalık Ölçeği” ve “Genital Hijyen Davranışları” arasındaki korelasyonu belirlemek için Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık seviyesi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın uygulanması için araştırma yapılacak üniversiteden kurum izni ve ilgili üniversitenin Etik Kurulu’ndan 01.03.2021 tarihli yazılı izin alınmıştır (Evrak No: E-10879717-050.01.04-5457). Bilgilendirilmiş onamları alınan, araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere araştırmada toplanan bilgilerin gizli kalacağı açıklanmıştır. Çalışmada kullanılan ölçeklerin kullanım izni ilgili yazarlardan alınmıştır. Araştırma “Helsinki Deklarasyonu Prensiplerine ve yayın etiğine uygun olarak” yapılmıştır.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Araştırmanın, sadece bir üniversitede gerçekleştirilmiş olması araştırmanın sınırlılıklarındandır. Bu nedenle çalışmanın sonuçları topluma genellenemez.

Teşekkür/Destekleyen Kuruluş

Çalışmaya katılan öğrencilere teşekkür ederiz.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan kız öğrencilerin yaş ortalamaları 21.95 ± 2.29 olup, çoğunluğu (%58.4) üçüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %73’ünün çekirdek aile tipine

sahip olduğu, %39.1’inin şehirde yaşadığı ve %48.8’inin de gelirlerini giderlerinden az olarak ifade ettiği belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri (n=430)

Değişkenler	Ort±SS	Min-Max.	
Yaş	21,95±2,29	18-32	
	n	%	
Aile tipi	Çekirdek aile	314	73,0
	Geniş aile	116	27,0
Gelir durumu	Gelir giderden az	208	48,4
	Gelir gidere denk	196	45,6
	Gelir giderden çok	26	6,0
Yaşadığı yer	Köy	110	25,6
	İlçe	152	35,3
	Şehir	168	39,1
Sınıf	1. Sınıf	91	21,2
	2. Sınıf	48	11,2
	3. Sınıf	251	58,4
	4. Sınıf	40	9,3

SS: standart sapma, min: minimum, max: maksimum

Araştırmaya katılan öğrencilerin %91,6'sının sigara içmediği, %70,7'sinin kronik hastalığı olmadığı ve %68,8'inin normal kiloda olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %50,7'si genel sağlık durumunu normal ve %45,1'i psikolojik durumunu normal olarak belirtmiştir. Öğrencilerin

%76,7'si koronavirüs hastalığını geçirmediğini, %81,9'u ise aile ya da yakınlarından birinin koronavirüs hastalığını geçirdiğini ifade etmiştir. Koronavirüsten çok korktuğunu belirten öğrenci oranı da %29,8'dir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Sağlıklarına ve Koronavirüs Geçirmelerine İlişkin Durum Dağılımı (n=430)

Değişkenler		n	%
Sigara içme durumu	İçen	36	8,4
	İçmeyen	394	91,6
Kronik hastalık durumu	Yok	304	70,7
	Var	126	29,3
BKİ	Zayıf	88	20,5
	Normal	296	68,8
	Fazla kilolu	46	10,7
Algılanan genel sağlık durumu	Kötü	16	3,7
	Normal	218	50,7
	İyi	152	35,3
Algılanan psikolojik durum	Çok iyi	44	10,2
	Kötü	116	27,0
	Normal	194	45,1
Koronavirüs geçirme durumu	İyi	88	20,5
	Çok iyi	32	7,4
	Hayır	330	76,7
Aile ya da yakınım koronavirüs geçirme durumu	Evet	100	23,3
	Hayır	78	18,1
Koronavirüsten korkma derecesi	Evet	352	81,9
	Hiç	116	27,0
	Çok az	64	14,9
	Az	122	28,4
	Çok	128	29,8

Araştırmaya dahil olan öğrencilerin KFÖ ile GHDÖ ve alt boyut puan ortalamaları tablo 3'te gösterilmiştir. Öğrencilerin KFÖ toplam puan ortalaması 57,99±11,86 ve GHDÖ toplam puan ortalaması 88,41±9,17 olarak saptanmıştır. KFÖ alt boyutları olan BTF,

GGTF ve HTF'nin puan ortalamaları sırayla 33,70±6,80; 12,40±4,25 ve 11,83±3,49 olarak bulunmuştur. GHDÖ alt boyutları olan GHD, AHD ve ABF'nin puan ortalamaları da sırayla 46,58±5,77, 30,75±3,41 ve 11,07±2,84 olarak bulunmuştur (Tablo 3).

Ortalamalarına İlişkin Bulgular (n=430)

Tablo 3. Koronavirüs Farkındalık Ölçeği, Genital Hijyen Davranışları Ölçeği ve Alt Boyutların Puan

Ölçek ve Alt Boyutları	Ort±SS	Min-Max
Koronavirüs Farkındalık Ölçeği	57,99±11,86	19,00-83,00
Bulaşma Tedbiri Farkındalığı	33,70±6,80	11,00-45,00
Güncel Gelişmeleri Takip Farkındalığı	12,40±4,25	4,00-20,00
Hijyen Tedbiri Farkındalığı	11,83±3,49	4,00-20,00
Genital Hijyen Davranışları Ölçeği	88,41±9,17	56,00-109,00
Genel hijyen davranışları	46,58±5,77	30,00-60,00
Adet hijyen davranışları	30,75±3,41	15,00-40,00
Anormal bulgu farkındalığı	11,07±2,84	4,00-15,00

Tablo 4’te öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre ölçeklerden aldıkları puan ortalamalarının kıyaslanması gösterilmiştir. Buna göre; aile tipine göre Koronavirüs Farkındalığı Ölçeği’nin alt boyutlarından sadece GGTF alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). GGTF boyutunda “çekirdek aileye sahip olan öğrencilerin puanları geniş aileye sahip olanlara göre” daha yüksektir. Genital Hijyen Davranışları Ölçeği’nin de ABF alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). ABF boyutunda çekirdek aile tipine sahip olan öğrencilerin puanları geniş aile tipine sahip olan öğrencilere göre daha yüksektir (Tablo 4).

Gelir durumuna göre öğrencilerin ölçeklerden aldığı ortalama puanlar incelendiğinde GHDÖ’nin GHD alt boyutunda ve ölçeğin tamamında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Posthoc Tukey test sonucunda GHD alt boyutunda geliri giderine denk olan öğrencilerin puanları az ve çok olanlara göre daha yüksektir. Ölçeğin toplamı için de geliri giderine denk olan öğrencilerin puanları az olanlara göre daha yüksektir (Tablo 4).

Yaşadıkları yere göre öğrencilerin ölçeklerden aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde KFÖ ve BTF alt boyutunda

anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Posthoc Tukey test sonucuna göre ölçeğin toplamı için ve BTF alt boyutunda ilçede ve şehirde yaşayan öğrencilerin puanları köyde yaşayanlara göre daha yüksektir. GHDÖ için ise toplamda, GHD ve ABF alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). GHD alt boyutunda şehirde yaşayan öğrencilerin puanları köy ve ilçede yaşayanlara göre daha yüksektir. ABF alt boyutunda ilçe ve şehirde yaşayanların puanları köyde yaşayanlara göre daha yüksektir. GHDÖ toplamı için de şehirde yaşayanların puanları köyde yaşayanlara göre daha yüksektir (Tablo 4).

Öğrencilerin sınıflarına göre ölçeklerden aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde GHDÖ ile GHD ve ABF alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmektedir ($p<0,05$). Bu farklılığa hangi sınıfın sebep olduğunu tespit etmek için yapılan Posthoc Tukey test sonucunda GHD alt boyutunda 3. sınıftaki öğrencilerin puanları 2. sınıftakilere göre daha yüksektir. ABF boyutunda 3. sınıftaki öğrencilerin puanları 1. sınıftaki öğrencilere göre daha yüksektir. GHDÖ toplamı için de 3. sınıftaki öğrencilerin puanları 1. ve 2. sınıftaki öğrencilere göre daha yüksektir (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Ölçeklerden Aldıkları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=430)

Değişken	BTF	GGTF	HTF	GHD	AHD	ABF	GHDÖ Toplam
Aile tipi	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Çekirdek aile	33,96±6,95	12,66±4,21	11,79±3,48	46,69±5,91	30,81±3,24	11,29±2,85	88,80±9,39
Geniş aile	33,00±6,34	11,72±4,33	12,12±3,54	46,28±5,35	30,59±3,84	10,48±2,73	87,36±8,50
Test değeri	t=1,302 p=0,194	t=2,035 p=0,042*	t=-0,853 p=0,394	t=0,689 p=0,412	t=0,586 p=0,558	t=2,640 p=0,009*	t=1,446 p=0,149
Gelir durumu							
Gelir giderden az ^a	34,36±6,97	12,28±4,41	11,99±3,63	12,28±4,41	30,41±3,23	10,78±2,74	86,94±8,49
Gelir gidere denk ^b	32,81±6,72	12,43±4,09	11,80±3,40	47,76±5,86	31,07±3,62	11,30±2,94	90,14±9,49
Gelir giderden çok ^c	35,07±5,19	13,15±4,26	11,61±3,16	44,46±6,63	31,03±2,93	11,61±2,72	87,11±10,12
Test değeri	F=3,214 p=0,152	F=0,484 p=0,616	F=0,220 p=0,802	F=8,366 p=0,000* b>a	F=2,012 p=0,135	F=2,184 p=0,114	F=6,597 p=0,002* b>a

Tablo 4. (Devamı)

Yaşadığı yer							
Köy ^a	31,74±7,31	12,03±4,01	11,54±3,29	45,56±5,07	30,42±3,07	10,21±2,78	86,20±7,60
İlçe ^b	34,47±6,24	12,64±4,29	11,89±3,61	46,13±5,74	30,79±3,63	11,25±2,80	88,17±8,82
Şehir ^c	34,28±6,72	12,44±4,38	12,09±3,52	47,66±6,07	30,92±3,41	11,47±2,81	90,07±10,11
Test değeri	F=6,298 p=0,002* b,c>a	F=0,657 p=0,519	F=0,821 p=0,441	F=5,245 p=0,006* c>a,b	F=0,735 p=0,480	F=7,151 p=0,001* b,c>a	F=6,103 p=0,002* c>a
Sınıf							
1, Sınıf ^a	34,95±5,18	12,01±4,34	11,36±3,03	45,78±5,16	30,40±3,34	10,38±2,63	86,57±8,13
2, Sınıf ^b	33,50±6,11	13,04±4,14	11,00±3,19	44,66±6,42	30,39±3,40	10,83±3,25	85,89±10,83
3, Sınıf ^c	33,11±7,60	12,17±4,10	12,28±3,66	47,28±5,65	30,90±3,49	11,39±2,79	89,58±8,83
4, Sınıf ^d	34,75±4,88	14,00±4,84	11,60±3,48	46,32±6,41	31,02±3,05	10,90±2,86	88,25±10,37
Test değeri	F=1,988 p=0,115	F=2,755 p=0,067	F=2,931 p=0,147	F=3,691 p=0,012* c>b	F=0,736 p=0,531	F=3,080 p=0,027* c>a	F=3,879 p=0,009* c>a,b

t: Bağımsız örneklem t testi, F: Tek yönlü varyans analizi, *p<0,05

Tablo 5'te KFÖ ve GHDÖ ile alt boyutları arasındaki korelasyon gösterilmiştir. Buna göre, KFÖ ile GHDÖ arasında pozitif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir

ilişki saptanmıştır (r=0,395; p<0,001). Öğrencilerin koronavirüs farkındalıkları arttıkça genital hijyen davranışlarının da arttığı bulunmuştur.

Tablo 5. KFÖ ile GHDÖ ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki korelasyon (n=430)

Ölçekler	BTF	GGTF	HTF	KFÖ Toplam	GHD	AHD	ABF	GHDÖ Toplam
BTF	1	r = 0,437 p = 0,000	r = 0,557 p = 0,000	r = 0,895 p = 0,000	r = 0,273 p = 0,000	r = 0,110 p = 0,022	r = 0,239 p = 0,000	r = 0,287 p = 0,000
GGTF	r = 0,437 p = 0,000	1	r = 0,409 p = 0,000	r = 0,730 p = 0,000	r = 0,252 p = 0,000	r = 0,114 p = 0,018	r = 0,235 p = 0,000	r = 0,274 p = 0,000
HTF	r = 0,557 p = 0,000	r = 0,409 p = 0,000	1	r = 0,761 p = 0,000	r = 0,442 p = 0,000	r = 0,204 p = 0,000	r = 0,311 p = 0,000	r = 0,450 p = 0,000
KFÖ Toplam	r = 0,895 p = 0,000	r = 0,730 p = 0,000	r = 0,761 p = 0,000	1	r = 0,377 p = 0,000	r = 0,165 p = 0,000	r = 0,313 p = 0,000	r = 0,395 p = 0,000
GHD	r = 0,273 p = 0,000	r = 0,252 p = 0,000	r = 0,442 p = 0,000	r = 0,377 p = 0,000	1	r = 0,298 p = 0,000	r = 0,449 p = 0,000	r = 0,879 p = 0,000
AHD	r = 0,110 p = 0,022	r = 0,114 p = 0,000	r = 0,204 p = 0,000	r = 0,165 p = 0,001	r = 0,298 p = 0,000	1	r = 0,245 p = 0,000	r = 0,635 p = 0,000
ABF	r = 0,239 p = 0,000	r = 0,235 p = 0,000	r = 0,311 p = 0,000	r = 0,313 p = 0,000	r = 0,449 p = 0,000	r = 0,245 p = 0,000	1	r = 0,683 p = 0,000
GHDÖ Toplam	r = 0,287 p = 0,000	r = 0,274 p = 0,000	r = 0,450 p = 0,000	r = 0,395 p = 0,000	r = 0,879 p = 0,000	r = 0,635 p = 0,000	r = 0,683 p = 0,000	1

r: Pearson korelasyon

Bu çalışmada öğrencilerin koronavirüs farkındalık düzeyleri ile genital hijyen davranışları ve bu iki değişken arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin koronavirüs farkındalık düzeylerinin ortalama puanları bulaşma tedbiri boyutunda 33,70, güncel gelişmeleri takip etme boyutunda 12,40 ve hijyen tedbiri farkındalığı boyutunda 11,83 olarak bulunmuştur. Sezgin ve ark. (2022) 560 kişi ile çevrimiçi olarak yürüttüğü çalışmalarında ortalama puanlar bulaşma tedbiri boyutunda

38,64, güncel gelişmeleri takip etme boyutunda 14,03 ve hijyen tedbiri farkındalığı boyutunda 11,44 olmak üzere çalışmamıza benzer şekilde yüksek seviyede bulunmuştur.¹¹ Diğer taraftan Basheti ve ark. (2021) eczacılar ve eczacılık öğrencileriyle, Modi ve ark. (2020) sağlık personeli ve öğrencileriyle, Karakuş ve Karakuş'un (2020) uluslararası öğrencilerle yaptığı çalışmalarda ise katılımcıların genel farkındalıklarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.¹²⁻¹⁴ Çalışmamızda koronavirüs

farkındalığının yüksek seviyede olması araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun sağlıkla ilgili bir bölümde öğrenci olmadan kaynaklanabilir.

Araştırmamızdaki katılımcıların Genital Hijyen Davranışları Ölçek Puan Ortalaması 88,41 olarak bulunmuştur. Literatürde, ölçek puan ortalamasının çalışılan örnekleme bağlı olarak değiştiği görülebilmektedir. Kurt Durmuş ve Zengin'in (2020) bir hastanenin jinekoloji polikliniğine başvuran 376 kadın ile yaptığı çalışmada 68,63 iken Yeşilçiçek Çalık ve ark. (2019) 20-49 yaş arası 266 kadın ile yaptıkları çalışmada 77,41 olarak bulunmuştur.^{6,15} GHDÖ puan ortalamaları Adıbelli ve Kılınç'ın (2021) 18-49 yaş grubu çalışan kadınlarla yaptığı çalışmada 84,10, Göger ve Tuncay'ın (2021) adolesan dönemde pansiyonda kalan kız öğrencileriyle yaptığı çalışmada 85,30 olarak bildirilmiştir.^{16,17} Diğer yandan, Demirbağ ve ark. (2019) sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencileri ile yaptığı çalışmada 86,89, Bulut ve ark. (2019) sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü öğrencileri ile yaptığı çalışmada 87,60, Kırca ve ark. (2022) 282 ebeklik ve hemşirelik öğrencisi ile yaptığı çalışmada 93,07, Tiryaki ve ark. (2020) sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören 354 kız öğrenci ile yaptığı çalışmada 94,09, Aydın Kartal ve ark. (2020) 175 ebeklik öğrencisi ile gerçekleştirdiği çalışmada 95,25, Altıntaş ve ark. (2021) hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları araştırmada 95,50 olmak üzere çalışmamızla benzer şekilde yüksek bulunmuştur.^{8,18-22} Literatürde, sağlık alanı ile ilgili bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin genel hijyen davranışlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada, çekirdek aile tipine sahip olan öğrencilerin anormal bulgu farkındalıklarının geniş aile tipine sahip olan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuç Kurt Durmuş ve Zengin (2020), Yeşilçiçek Çalık ve ark. (2019) ve Bulut ve ark. (2019) çalışma sonuçlarını destekler nitelikte olup, hijyen davranışlarının sürdürülmesinde mahremiyetin, kalabalık olmayan ortamların önemli olduğunu düşündürmektedir.^{6,15,19}

Diğer yandan, çekirdek aile tipine sahip olan öğrencilerin güncel gelişmeleri takip etme farkındalıkları da daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, çekirdek aile tipinde aile içi iletişimin, paylaşımların ve farkındalıklarının daha fazla olduğunu düşündürmüştür.

Literatüre paralel olarak, çalışmada gelirini giderine denk olarak belirten öğrencilerin genital hijyen davranışları puan ortalaması gelirini giderinden az olarak belirten öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Gelir durumunun iyileşmesinin genital hijyen davranışlarına pozitif yansması Sevinç ve ark. (2021), Türkmen ve Karagüzel (2021), Kırca ve ark. (2022), Altıntaş ve ark. (2021), Kurt Durmuş ve Zengin (2020) ve Yeşilçiçek Çalık ve ark. (2019) çalışma sonuçlarında da bildirilmiştir.^{6,15,20,22-23} Bu durum, gelir düzeyinin artması ile iyi koşullara ve hizmetlere erişimin daha kolay olabilmesi, hijyen koşullarının iyileştirilmesi ile açıklanabilir.

Şehirde yaşayan öğrencilerin genel hijyen davranışları ve genital hijyen davranışları köy ve ilçede yaşayanlara kıyasla daha yüksektir. İlçe ve şehirde yaşayan öğrencilerin bulaşma tedbiri farkındalığı ve anormal bulgu farkındalıkları da köyde yaşayanlara göre daha yüksek saptanmıştır. Türkmen ve Karagüzel'in (2021) çalışmasında da benzer şekilde il ve ilçede yaşayan öğrencilerin genel hijyen davranışları köyde yaşayan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.²⁴ Kırca ve ark. (2022) çalışma sonuçları da bu araştırma ile paraleldir.²⁰ Öte yandan Sevinç ve ark. (2021) çalışmasında bu çalışmadan farklı olarak kadınların genital hijyen davranışları kırsal kesimde kentte yaşayanlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur.²³ Bu farklılığın sebebinin yaşanan coğrafi bölge ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Diğer yandan, şehirde yaşayan kadınların hijyen ürünlerine ve eğitimlerine, sağlık hizmetlerine, haberleşme araçlarına ulaşımının daha kolay olduğu da bilinmektedir.²⁴

Öğrencilerin sınıflarına göre ölçeklerden aldıkları ortalama puanlar karşılaştırıldığında, 3. sınıftaki öğrencilerin genital hijyen davranışlarının 1. ve 2.

sınıftaki öğrencilere kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamana, 3. sınıftaki öğrencilerin genel hijyen davranışları 2. sınıftakilere kıyasla, anormal bulgu farkındalıkları da 1. sınıftaki öğrencilere kıyasla daha yüksek saptanmıştır. Benzer olarak, Bulut ve ark. (2019) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin sınıfına göre aldıkları puanlarda anlamlı fark olduğu, 1. sınıfta bulunanların genital hijyen puanının düşük bulunduğu, sınıf ilerledikçe puanın yükseldiği, özellikle 3. sınıfta daha yüksek olduğu bildirilmiştir.¹⁹ Altıntaş ve ark. (2021) çalışmasında da benzer şekilde öğrencilerin bulunduğu sınıfa göre GHDÖ toplam ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir.²² Literatüre göre sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin aldıkları müfredat programı doğrultusunda sınıf seviyesi ilerledikçe sağlık derslerinin ve 3. sınıfta da Kadın Sağlığı ve Hastalıkları

Hemşireliği dersinin etkisinin olduğunu savunulmaktadır.^{19,22} Bu çalışmada da öğrencilerin genital hijyen davranışları puan ortalamasının yüksek olması, örneklem grubunun yarısından fazlasının 3. sınıf öğrencisi olmasından kaynaklanabilir.

Bu çalışmada Koronavirüs Farkındalığı Ölçeği ile Genital Hijyen Davranışları Ölçeği arasında pozitif yönde, orta düzeyde anlamlı istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,395$; $p<0,001$). Buna göre, kız öğrencilerin koronavirüs farkındalıkları arttıkça genital hijyen davranışlarının da arttığı bulunmuştur. Alan yazında bu iki ölçek arasındaki korelasyonu değerlendiren çalışmaya rastlanmamış olması bu araştırma için bir sınırlılık oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, araştırmadan elde edilen sonuçlar literatüre oldukça faydalı olacak, sonraki araştırmalar için kaynak oluşturacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinde genital sağlık davranış değişikliklerinin sağlanması özelde kişisel sağlık, genelde ise toplum sağlığı açısından oldukça önemlidir. Özellikle sağlık alanı ile ilişkili olmayan bölümlerde hijyen konusunda eğitimler verilmeli, seçmeli dersler olarak müfredata entegre edilmelidir. Diğer yandan, koronavirüs farkındalığı ile ilgili öğrenciler ile yapılan çalışmalar

oldukça kısıtlıdır. Nitekim, genital hijyen davranışları ile öğrencilerle ilgili yapılan çalışmaların da daha çok sağlık alanında olduğu görülmüştür. Bu konuda farklı alanlarda ve farklı bölgelerde araştırma yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Fauci, A.S, Lane, H.C. and Redfield, R.R. (2020). "Covid-19- Navigating The Uncharted". *N Engl J Med*, 382 (13), 1268-1269.
2. Sohrabi, C, Alsafi, Z, O'Neill N, Khan, M, Kerwan, A, Al-Jabir, A, Losifidis, C. and Agha, R. (2020). "World Health Organization Declares Global Emergency: A Review Of The 2019 Novel Coronavirus (COVID-19)". *Int J Surg*, 76, 71-76.
3. Das, D, Shenoy, R, Mukherjee, M, Unnikrishnan, B. and Rungta, N. (2021). "Awareness Among Undergraduate Students of Mangalore City Regarding Novel Coronavirus (COVID-19): A Questionnaire Study". *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 15 (1), E6-E9.
4. Ali, M.Y. and Bhatti, R. (2020). "COVID-19 (Coronavirus) Pandemic: Information Sources Channels for the Public Health Awareness". *Asia Pac J Public Health*, 32 (4), 168-169.
5. Özdemir, H. and Kılıç Uçar, A. (2022). "Determining The Genital Hygiene Behaviours Of Visually Impaired Women". *British Journal of Visual Impairment* <https://doi.org/10.1177/02646196221091302>.
6. Yesilcicek Calik, K, Erkaya R, Ince, G. and Yildiz, N.K. (2020). "Genital Hygiene Behaviors of Women and Their Effect on Vaginal Infections". *Clin Exp Health Sci*, 10, 210-216. <https://doi.org/10.33808/clinexphealthsci.565845>.
7. Topuz, S, Buyukkayaci Duman, N. and Gune, S.A. (2015). "Genital Hygiene Practices of First Grade Female Students at the Faculty of Health Sciences". *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 6 (3), 85-90.
8. Aydın Kartal, Y, Engin, B. and Teke, B. (2020). "Genital Hygiene Behaviors of Midwifery Students". *International Journal of Caring Sciences*, 13 (20), 20-29.
9. Bilgin, O. (2020). "Koronavirüs (Covid-19) Farkındalık Ölçeği Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *Electronic Turkish Studies*, 15 (6), 237-245.
10. Karahan, N. (2017). "Genital Hijyen Davranışları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Güvenirlik Çalışması". *İstanbul Medical Journal*, 18 (3), 157-162.

11. Sezgin, M, Aygar B.B, Karakus S. and Topuz, A.G. (2022). "Investigation Of Differentiation In Cognitive Emotion Regulation Strategies According To Emotion, Experience, and COVID-19 Awareness During The Pandemic Period". International Online Journal of Educational Sciences, 14 (2), 564-581.
12. Basheti, I.A, Nassar, R, Barakat, M, Algudah, R, Abufarha, R, Mukattash, T. and Saiini, Bandana. (2021) "Pharmacists' Readiness To Deal With The Coronavirus Pandemic: Assessing Awareness And Perception Of Roles". Research in Social and Administrative Pharmacy, 17 (3), 514-522. <https://doi.org/10.1016/j.sapharm.2020.04.020>.
13. Modi, P.D, Nair, G, Uppe, A, Modi, J, Tuppekar, B, Gharpure, A. and Langade, D. (2020). "COVID-19 Awareness Among Healthcare Students And Professionals In Mumbai Metropolitan Region: A Questionnaire-Based Survey". Cureus, 12 (4), e7514.
14. Karakuş, İ. ve Karakuş, S. (2022). "Uluslararası Öğrencilerin Koronavirüs Farkındalıklarının ve Yükseköğretime Uyum Yeterliklerinin İncelenmesi". Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20 (2), 184-195.
15. Kurt Durmuş, M. and Zengin, N. (2020). "Investigation Of Genital Hygiene Behaviors Of Women". J Health Pro Res, 2 (3), 113-120.
16. Adıbelli, D. ve Kılınc, NÖ. (2021). "Kırsal Alanda Örtü Altı Tarımında Çalışan 18-49 Yaş Grubu Kadınlarda Genital Hijyen Uygulamaları". Jaren,7 (1), 26-35.
17. Göger, B. ve Tuncay, B. (2021). "Adölesan Dönemde Pansiyonda Kalan Kız Öğrencilerin Kişisel ve Genital Hijyen Davranışlarının İncelenmesi". Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 6 (2), 255-269.
18. Demirağ, H, Hintistan, S, Cin, A. ve Tuncay, B. (2019). "Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Genital Hijyen Davranışlarının İncelenmesi". Bozok Tıp Dergisi, 9 (1), 42-50.
19. Bulut, A, Yigitbaş, Ç. ve Çelik, G. (2019). "Hemşirelik Öğrencilerinin Perspektifinden Genital Hijyen Davranışları". Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi, 52 (3), 227-232.
20. Kırca, AS, Hür, S, Karaman, S, Avcı, N. and Aka, N. (2022). "Effects of Genital Hygiene Behaviors of Midwifery and Nursing Students on Vaginal and Urinary Tract Infections". İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 16 (2022), 202-222.
21. Tiryaki, S, Gezginci, E. ve Göktaş, S. (2021). Sağlık Bilimleri Fakültesi 510 Öğrencilerinin Genital Hijyen Davranışlarının Belirlenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 9 (2), 510-522.
22. Altıntaş, R.Y, Bakır, S, Gül, İ, Süer, N. ve Kavlak, O. (2021). Hemşirelik Öğrencilerinde Menstruasyon Tutumunun Genital Hijyen Davranışlarına Etkisi. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care,1 (3), 568-575.
23. Sevinç, N, Korkut, B. ve Oral B. (2021). Doğurganlık Çağındaki Evli Kadınlarda Genital Hijyen Davranışları ve Cinsel Yaşam Kalitesi". Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 18 (2), 256-261.
24. Türkmen, H. ve Karagüzel, EN. (2021). Gençlerin Genital Hijyen Tutumlarını Etkileyen Faktörler. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 30 (3),190-199.